

SƊƊƊ ƚƚ Pƚli wila torogo
EƑƑƑ
ca tagafenne pe yeri
SƊƊƊ wi nawa senre

Sanga ƚƚ ni Pƚli wila pye naga sƊƊƊ ƚƚ wi yonlogi EƑƑƑ ca tagafenne pe kan, kila yala wi yen kaso. EƑƑƑ ca ko kila pye Azi tara ti ni fuun cagbogo ye. Nala pe maa ki tara ti yinri Turiki tara. Legilizi ƚƚ wila pye wa ki ca ki ni, Pƚli wo wila wi tege wa. Wila yele taanri pye wa ki ca ki ni ma legilizi wi gbegele maa tege. Legilizi wila kaa gbogo, fo a tagafenne pele yeye ta wa kanƚara na cara ti ni. Ki yen kaselege fo EƑƑƑ ca legilizi wo wila pye legiliziye sanmbala pe yekelewe, ƑƑ fo sƊƊƊ ƚƚ Pƚli wila torogo, wila pye kanƚara na legiliziye pe ni fuun pe woo fun. Ko ki ti laga ki sƊƊƊ ƚƚ wi ni, poli wii leele mere yeri mbe pe shari.

Ki sƊƊƊ ƚƚ wi mbe ya kon mbe yiri konsara shyen. Wa sƊƊƊ wi konsaga kongbanƚa (1.1-3.21) ki ni, Pƚli wi yen na Yenƚele li gbogo, nali shari duwaw ƚƚ fuun li yen na kaan we yeri Zhezu Kirisi wi fanƚa na wi kala na; katugu mbele pe taga Kirisi wi na, Zhufuye konaa mbele pe woro Zhufuye pe ni, Zhezu wi pe ni fuun pe pinle ma pe pye Yenƚele li piile kpoyi. Ko leele kpoyi poro pe maa yinri Legilizi we. Pƚli wi yen na yenri pe kan, jango pe Yinnekpoyi li ta, pe ya pe Kirisi wi ndanlawa pi koro jen.

Wa sɛwɛ wi kɔnsaga shyɛn wogo (4.1-6.24) ki ni, Pɔli wi yɛn naga yɛnri tagafɛnnɛ pe yeri pe tangalomɔ pi pye jɛmbɛ, pi Yɛnɛɛɛ li ndanla.

Wa sɛwɛ wi kɔsaga (6.10-18) yeri, Pɔli wi yɛn na tagafɛnnɛ pe nawa tuun ma yo fɔ pe Yɛnɛɛɛ li malingbɔnyaara ti ɛ, jaŋgo pe ya pe yere pe Sɔtanla wi wamawelewe pi sige.

Sɛwɛ wi yɛn ma kɔɔnɔ yɛgɛ ŋga na

Sɛwɛ wi ɛsaga sɛnrɛ konaa sharaga 1.1-2

Showɔ pi ma ta Zhezu Kirisi wo ni 1.3-3.20

Tagafɛnnɛ gbogolomɔ pi yinwege ki daga mbe pye yɛgɛ ŋga na 4.1-6.24

*Pɔli wila sɛwɛ wi torogo leeɛ
mbele yeri pe sharaga ye*

¹ Mi Pɔli ŋa Zhezu Kirisi wi pitunŋɔ ma yala Yɛnɛɛɛ li nandanwa kala li ni, muwi mila ki sɛwɛ ŋa wi torogi yoro mbele Yɛnɛɛɛ li leeɛ kpoyi wa Efɛzi ca ye kan. Yoro mbele ye yɛn tagawa ni wa ye gbogolomɔ pi ni Zhezu Kirisi wi ni we.

² We To Yɛnɛɛɛ lo naa we Fɔ Zhezu Kirisi wi ni, pe yinmɛ naa yeyinŋge kan ye yeri!

SHOWɔ PI MA TA ZHEZU KIRISI WO NI

1.3-3.20

*Yarijɛndɛ nda Yɛnɛɛɛ li kan
we yeri ma we ta
Zhezu Kirisi wi ni*

³ Ye ti waa Yɛnɛɛɛ li sɔnni, lo na li yɛn we Fɔ Zhezu Kirisi wi To we! Lo li duwaw we na wa we gbogolomɔ pi ni Zhezu Kirisi wi ni, ma si

Yinnekpoyi li duwaw wi ni fuun wi kan we yeri wa naayeri lara ti na.

⁴ Katugu sanga ña ni Yenñele li fa dunruya wi da, làa we wò makò we pye li woolo wa we gbogolomò pi ni Kirisi wi ni, jango we pye kpoyi, jeregisaga fu li yege na.

⁵ Yenñele li ndanlawa pi kala na, làa ki kon maga tege faa, mbe we pye li piile Zhezu Kirisi wi fannga na, ma yala li nandanwa kala li ni.

⁶ Ki kala na, ye ti waa Yenñele li sònni, li yinme gbogowò mba li kan we yeri waga pi kala na, wa we gbogolomò pi ni li Pinambyò ña wili ndanla jenge wi ni.

⁷ Katugu Kirisi wi kunwò pì we go shò, a we kapere ti kala yaga we na, ma yala Yenñele li yinme mba pi se jen mbe kò pi ni.

⁸ Lìgi yinme pi kan we yeri maa legé, ma we kan kajenme naa tijinliwé pi ni fuun ni.

⁹ Lìgi kan, a wèli nandanwa kala na li yen ma lara li jen, na làa yere ki yerewe faa mbeli pye mbeli yon fili Kirisi wi fannga na we.

¹⁰ Na wagati wiga kaa yee yon fili Yenñele ligi pye, pa li yaa ka yaara nda fuun ti wa naayeri, naa nda fuun ti yen laga tara na ti gbogolo nungba, to nungba mbe pye ti go na, wo wi yen Kirisi we.

¹¹ Wa we gbogolomò pi ni Kirisi wi ni, wè we tasaga ta wa showò pi ni fun, katugu Yenñele làa we wò faa, ma yala li kakonndegéle li ni. A li si yaara ti ni fuun ti gbegele paa yege ñga na làa yere ki yerewe mbege pye konaa naga jaa we.

¹² Yenñele li ko pye ma, jango waa li gbogowò pi sònni, woro mbele wè keli ma we jigi wi taga

Kirisi wi na we.

¹³ Yoro fun, naa yè kaselege senre ti logo, Sentanra nda ti showo pi kan ye yeri we, a yè si taga Kirisi wi na. Kona, a Yenñele li si tegerere tege ye na li yee mege ki na, mee Yinnekpoyi li kan ye yeri, na laa li yon folo kon we.

¹⁴ Yinnekpoyi lo li yen we korogo yaraga kongbangga, mbege naga fo we yaa ka showo pi ta, po Yenñele laa yon folo kon mbe kan li woolo pe yeri paa korogo yen. Li yen na jigi kaan we yeri fo we yaa kaga korogo ki ta, na liga ka we go sho pew we. Ki kala na, waa Yenñele li gbogwo pi sonni.

Poli wi yenrewe we

¹⁵ Ki kala na, tagawa mba ye taga we Fo Zhezu wi na, naa ndanlawa mba pi yen ye ni Yenñele li leele kpoyi pe ni fuun pe kan, male muu senre logo,

¹⁶ mii Yenñele li sharaga ki yaga ye kala na. Mi maa nawa tuun ye na wa na yenrewe pi ni;

¹⁷ jango we Fo Zhezu Kirisi wi Yenñele le, lo na li yen To, ma gbogo, li Yinne li kan ye yeri, na li maa tijinliwe kaan we, mbaa li kagala ke nari ye na, ye ta ye li jen.

¹⁸ Mi yen na Yenñele li yenri fo li ye koto ti yenge ye na yeli yanwa pi yan, jango Yenñele li ye yeri jigi tagasaga nga na, yege jen, mbele pe pye li woolo, korogo tiyongo nga li tege pe kan, yege jen.

¹⁹ Mi yen na yenri fo li yawa gboo mba pi se jen mbe ko, yoo jen. Po li tege mbaa woro mbele

tagafenne we sari. Ki yawa jate po Yenhele li pye yere ma naga fannga ni,

²⁰ naa li Kirisi wi yen maa yirige wa kunwo pi ni, ma saa wi tege wa li yee kalige kee ki na, wa naayeri lara ti na we.

²¹ Wi wa ma cen tegere ti ni fuun, naa yawa pi ni fuun, naa fannga ki ni fuun, naa wunluwo pi ni fuun pi go na, naa mere nda fuun pe mbe ya yeri ti go na, ki dunruya na wi mere to nungba ma, een fo, mbe pinle dunruya na wila paan wi woro ti ni fun.

²² *Yenhele li yaara ti ni fuun ti tirige mari tege wi nogo,*[†] ma suu kan Legilizi wi yeri, wi pye To kagala ke ni fuun ni.

²³ Legilizi wi yen Kirisi wi wire. Wi yen wa Legilizi wi ni maa yin, wo na wi yerege ki ni fuun ki yin we.

2

*Wè wo wa kunwo pi ni
ma yinwege ta*

¹ Faa, yaa ku yinne lo na ye kajogoro naa ye kapere ti kala na.

² Ki sanga wi ni, yaa pye na tanri na yala ki dunruya na wi tangalomo po ni, na yinhele ngele yawa yen ke ni wa naayeri ke To wi senre ti nuru. Ko yinne lo laa tunngo piin yingo wa mbele pe je Yenhele li na pe koto na.

³ Woro fun, waa pye paa pe yen, na tanri na yala we wire ti jogo kagala ke ni, na we wire to naa we jatere wi nandanwa kagala ke piin. We

---

[†] **1:22 1.22:** Yuuro 8.7

sewe po na, wàa daga Yenḡeḡe li nanḡbanwa pi ni paa sanmbala pe yen.

⁴ Eɛn fɔ, Yenḡeḡe li yinriwe taga kì gbɔgɔ fɔ jɛḡḡe, we yen ma li ndanla ndanlawa gbembe mba ni pi kala na,

⁵ woro mbele wàa ku yinne lo na we kajɔgɔrɔ ti kala na, li yinwege kan naa we yeri Kirisi wi ni. Yenḡeḡe li yinne po fanḡga na yè shɔ.

⁶ Naa wè gbogolo Zhezu Kirisi wi ni, Yenḡeḡe li we yen ma we yirige wi ni ja, ma we kan waa wunluwɔ piin wi ni ja wa naayeri lara ti na.

⁷ Lì ko pye ma, jaḡgo mbe ta mbeli yinne mba pi se jɛn mbe kɔ pi naga leele pe na wagati ḡa fuun wila paan wi ni, li kajɛḡḡe ḡga li pye we kan wa we gbogolomɔ pi ni Zhezu Kirisi wi ni ki kala na.

⁸ Yenḡeḡe li yinne po fanḡga na yè shɔ ye tagawa pi kala na. Ko si yiri yoro yeri, Yenḡeḡe lo yarikanga yi.

⁹ Ye kapyere to tulugo si ma, jaḡgo lere kpɛ ka kaa yɛɛ gbɔgɔ.

¹⁰ Katugu Yenḡeḡe lo li we gbegele. Lì we da wa we gbogolomɔ pi ni Zhezu Kirisi wi ni, jaḡgo waa kapyere jendɛ piin, làa ti gbegele mari tɛḡe faa, jaḡgo waa taanri ti na.

Mbe pye nunḡba Zhezu Kirisi wi ni

¹¹ Yoro mbele ye woro Zhufuye piseele, Zhufuye pe maa ye yinri mbele pee kenrɛkenrɛ, nɛɛ pe yɛɛ yinri mbele pè kenrɛkenrɛ, ma yala ḡga leele pè pye pe wire ti na ki ni, faa yàa pye yɛḡḡe ḡga na, ye yɛɛ nawa to ki na.

¹² Ki sanga wi ni, yàa pye ma lali Kirisi wi ni. Yàa pye nambanmbala, ye sila pye Yennɛɛ li woolo mbele li wo pe ni. Yɔn finliwɛyɔn fɔgɔɔ ngele Yennɛɛ làa kɔn li woolo pe yeri, ye tawa sila pye wa ke ni. Yàa pye na ye yinwege ki piin laga dunruya wi ni jigi tagasaga fu naa Yennɛɛ fu.

¹³ Ἐε̅ν̅ ƒɔ̅ koni, wa ye gbogolomɔ pi ni Zhezu Kirisi wi ni, yoro mbele yàa pye ma lali, yè pan tɔɔn Yennɛɛ li tanla Zhezu wi kunwɔ pi fanɔga na.

¹⁴ Katugu Kirisi wo wì pan yeyinɔge ki ni we kan, ma si Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye pe pye leele nunɔba. Wo wùu yɛɛ kan ma mbogo nɔga kila pe kɔn pe yɛɛ na, ma pe pye juguye ki ya.

¹⁵ Wì Zhufuye lasiri wo naa wi nɔgasegele ke jan wi kunwɔ pi fanɔga na, ma sigi cɛngeɛ shyen leele pe pye lere fɔnɔɔ nunɔba wi yɛɛ ni, ma yeyinɔge le pe sɔgɔwɔ.

¹⁶ Kirisi wi kunwɔ wa tiparaga ki na pi fanɔga na, wì panraga ki kɔ, ma sigi cɛngeɛ shyen ke gbogolo ma ke pye wire nunɔba, mɛɛ tanwa le poro naa Yennɛɛ pe sɔgɔwɔ pi ni.

¹⁷ *Wì pan ma yeyinɔge Sentanra ti yari yoro mbele yàa pye ma lali, konna yoro mbele yàa pye ma yɔngɔ ye kan.†*

¹⁸ Ko kì ti Kirisi wi fanɔga na, Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye, we ni fuun, we mbe ya pan we to Yennɛɛ li tanla Yinnekpoyi nunɔba li sagawa pi na.

¹⁹ Ki kala na, yoro mbele ye woro Zhufuye, ye

---

† 2:17 2:17: Eza 57.19

woro nambanmbala, nakoma tara ta woolo. Eɛn fo yingɔ, yè pye tara nunɔba woolo Yenɲele li woolo pe ni, ma pye Yenɲele li go woolo.

²⁰ Yoro fun, ye yen ma kan go nɔɔɔ nga na, ko ki yen pitunmbolo poro naa Yenɲele yon senre yofenne pe senre re. Zhezu Kirisi jate wo wi yen go yenle li sinndelege konɔbannga ye.

²¹ Wo wi ti go ki ni fuun ki yen na ki yee yinri jɛnge na gbogo mbe pye sherigo gbogokpoyiwe Fo wi kan.

²² Yoro fun, wa ye gbogolomɔ pi ni wi ni, ye yen ma ye yee yigi jɛnge, yoro naa sanmbala pe ni, mbe pye go nga Yenɲele li yaa la cɛen wa Yinnekpoyi li fannga na.

3

*Tunngo nga kɪ kan Pɔli wi yeri
wi pye wa mbele pe woro
Zhufuye pe sɔɔwɔ*

¹ Ko kɪ ti mi Pɔli, mi ɲa mi yen laga kaso Zhezu Kirisi wi mege ni, yoro cengele sanngala woolo ye yonwɔ pi kala na, mila Yenɲele li yenri ye kan.

² Yenɲele li yinme pi kala na, tunngo nga li kan na yeri mbe pye ye kan, mɪ taga ki na ma yo yège logo.

³ Yenɲele lili ɲgundo jenme pi pye maa naga na na, paa yege nga na mɪgi yonlogo makɔ senre jenri ni we.

⁴ Na ye kaa ti kara, pa ye mbe ya mbege jen fo ɲgundo ɲa wi yen na para Zhezu Kirisi wi senre na, mùu jenme pi ta.

⁵ Wagati ña fuun wì toro wi ni, Yennɛle li sila ki ñgundo wi naga leele pe na. Ëen fɔ, yingɔ lùu naga li pitunmbolo naa li yɔn senre yofennekpoyi pe na Yinnɛkpoyi lo fannɔga na.

⁶ Ki ñgundo wi ña fɔ: Sentanra ti fannɔga na, cɛngɛle sanɔgala woolo pè pye kɔrɔgɔ lifenne yeenle Zhufuye pe ni, ma pye wire nunɔgba pe ni, ma pe tasaga ta wa yɔn fɔlɔ nunɔgba na Yennɛle làa kɔn li ni, Zhezu Kirisi wi fannɔga na.

⁷ Mì pye ki Sentanra ti tunmbyee Yennɛle li yinme yarikanga ñga lî kan na yeri ki fannɔga na. Lîgi kan na yeri ma yala li yawa tunɔgo pyelomɔ po ni.

⁸ Muwi mi yen Yennɛle woolo pe ni fuun punɔgofɔ we. Ma si yala, Yennɛle lî kajɛɔge pye mala kan, mbaa Kirisi wi yarijende nda ti se jɛn mbe kɔ ti Sentanra ti yari cɛngɛle sanɔgala ke kan,

⁹ mbe ki ñgundo wi tunɔgo pyelomɔ pi yirige funwa na. Yennɛle na yaara ti ni fuun ti Dafo, làa ki ñgundo wi lara maga le wa faa;

¹⁰ jango yingɔ ni, fannɔga fenne, naa yawa fenne mbele pe yen wa naayeri lara ti na, pe ta pe Yennɛle li tijinliwe pi jɛn yege ki ni fuun ki na Legilizi wi fannɔga na.

¹¹ Yennɛle ligi pye ma, ma yala li kakɔndɛgele na li yen kɔsaga fu li ni, lo na lî pye we Fɔ Zhezu Kirisi wi fannɔga na we.

¹² Wa we gbogolomɔ pi ni wi ni, naa we tagawa mba wè taga wi na pi kala na, we ma kotogo ta ma ya na fulo Yennɛle li tanla jigi ni.

¹³ Ki kala na, mi yen na ye yenri fɔ jɔlɔgɔ ñga

mi yen na jolo ye yonlo, kiga ka ye sunndo kon, ki yaa gbogowo kan ye yeri.

Kirisi wi ndanlawa we

¹⁴ Ko kala ki ti mi yen na kannguuro kanni we To Yenhele li yege sogowo.

¹⁵ Lo na naayeri wo naa tara na sege woolo pe ni fuun pe maa pe mege ki taa na yinrigi wa li yeri we.

¹⁶ Mi yen na Yenhele li yenri, ma yala li gbogowo mba pi se jen mbe ko pi ni, fo li ye kan ye fannga ta wa ye nawa Yinnekpoyi li fannga na, yawa ni.

¹⁷ Fo Kirisi wi cen wa ye kotogo na ye tagawa pi fannga na, ye ta ye ndire kan ye yere jenge wa ndanlawa pi ni,

¹⁸ yoro naa Yenhele li leele kpoyi pe ni fuun pe ni, ye ya yege koru jen yege nga na Kirisi wi ndanlawa pi gbogo, ma tonlo, ma yagara konaa ma jugo.

¹⁹ Ee, ye mbe ya mbege ndanlawa pi jen, po mba pi gbogo ma we jenme pi ni fuun pi na we, jango ye pye ye yin Yenhele li cenlomoo pi ni fuun pi ni.

²⁰ Yenhele na li mbe ya kala li ni fuun li pye mbe we we yenrewa naa we jatere wi na fo jenge, mbe yala yawa mba pi yen na tunngo piin wa we nawa pi ni,

²¹ gbogowo mbe pye li woo wa Legilizi wi ni Zhezu Kirisi wi fannga na, wagati wi ni fuun fo sanga pyew! Anmiina.

TAGAFENNE GBOGLOMO PI YINWEGE KI DAGA MBE PYE YEĞE NGA NA

4

4-6

Wire ti yen nunɓa

¹ Ki kala na, mi yen na ye yenri, mi ɗa mi yen kasopyo, katugu mi yen na tunɓo piin we Fɔ wi kan, fɔ Yenɓele li ye yeri yerege ɗa na, yaa tanri yaa yala ki ni.

² Ye yeɗe tirige pilige pyew, ye pye kapitanra ni, yaa kala kunni ye yeɗe ni. Yaa ye yeɗe kagala kunni ye yeɗe ni ndanlawa ni.

³ Ye bala ye koro ye yeɗe ni wa nunɓama mba Yinnekpoyi li kan ye yeri pi ni, yeyinɓe ɗa ki ye po ye yeɗe na ki fanɓa na.

⁴ Wire nunɓa ti yen wa, naa Yinnekpoyi nunɓa ni, paa yeɗe ɗa na jigi tagasaga nunɓa yen wa we, ko meɗe ni Yenɓele li ye yeri.

⁵ We Fɔ nunɓa wi yen wa, naa tagawa nunɓa, naa batemu nunɓa.

⁶ Yenɓele nunɓa li yen wa, we ni fuun To wowi. Li yen leele pe ni fuun pe go na, li yen pe soɓowo, ma pye pe ni.

⁷ We ni fuun nunɓa nunɓa, yinme pi kan we yeri ma yala yarikanga ɗa Kirisi wi taanla ma kan ko ni.

⁸ Ki yen paa yeɗe ɗa na Yenɓele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fɔ:

Naa wi lugu ma kari wa naayeri, wi pele yigi kasopiile ma kari pe ni.

A wì si yarikanra kan leele pe yeri.†

⁹ Nḡa kì yo ma yo fɔ: «Wì kari wa naayeri,» ko kɔrɔ wo yɛn mɛlɛ? Ko kɔrɔ wo yɛn fɔ wì tigi ma kari gben wa tara ti nɔgɔ† ki na.

¹⁰ Nḡa wì tigi, wo nunḡba wo wì kari wa naayeri wi ni fuun wi go na, jaṅgo mbe ta mbe yerenḡe ki ni fuun ki yin.

¹¹ Wo wì yarikanra kan leele pe yeri pe yɛ pe yɛ: Wì pele kan pe pye pitunmbolo, ma pele kan pe pye Yɛnḡɛlɛ yɔn senrɛ yofɛnnɛ, ma pele kan pe pye Sentanra ti yofɛnnɛ, ma pele kan pe pye pasiteriye naa nagafɛnnɛ.

¹² Wì ko pye ma, ma ta ma mbele pè pye Yɛnḡɛlɛ li leele kpoyi pe gbegele paa Yɛnḡɛlɛ tunḡgo ki piin, ka mbe ta kila tari Legilizi ḡa wi yɛn Kirisi wi wire ti na.

¹³ Ki pyewe pi na ma, we ni fuun we yaa pye nunḡba wa tagawa pi ni, mbe Yɛnḡɛlɛ li Pinambyɔ wi jɛn, mbe pye leele mbele pè lɛ wa tagawa pi ni poro pele, mbe yɔn fili mbe pye paa yɛḡɛ ḡa na Kirisi wi yɛn ma yɔn fili we.

¹⁴ Pa kona we se pye paa piile yɛn, nambara fɛnnɛ pe nagawa cɛnlɛ pyew pila we lee pila kee we ni kɛɛ ki ni fuun ki na paa yɛḡɛ ḡa na tifɛlɛḡɛ ki maa kɔḡɔje tɔnmɔ pi kɔɔn naa waa lagapyew. Ki woolo pe maa pe tijinliwɛ pee pi lee na leele pe fanla pi ni na pe punḡgu.

¹⁵ Ɛɛn fɔ, na we kaseleḡe ki yuun ndanlawa ni, pa we yaa la kee yɛḡɛ kala li ni fuun li ni Kirisi wi ni, wo wi yɛn wire ti go ye.

---

† **4:8 4:8:** Yuuro 68.19   † **4:9 4:9:** Ki senrɛ nda ti kɔrɔ wi mbe ya pye fɔ wì tigi laga tara ti ni leele pe kɔrɔḡɔ.

16 Wo fannga na wire ti lara ti ni fuun ti yen ma ti yee yigi, ma pye nungba. Wire ti lombondo ti yen mari yee yigi sogosara sogosara to fannga na, paa yee nga na ki daga we. Kiga pye ma, wire ti laga nungba nungba pyew ki kaa tunngo piin paa yee nga na ki daga mbaa piin, pa ti ni fuun ti yaa la gbogo mbaa kee yee ndanlawa ni.

Yinwefonngo Kirisi wi ni

17 Ki kala na, nga mi yen na yuun naga finligi we Fo wi mee ki na ki nga, fo yaga kaa tanri naa paa yee nga na mbele pee sheri pe maa tanri pe jatare wara ti na.

18 Pe tijinliwe pi yen ma wo pe na. Pe tasaga woro wa yinwege nga Yenhele laa kaan ki ni, katugu pe yen kambajenmbele, a pe koto ro ti ngban pe na fo jenge.

19 Fere taga ki ni fuun ki ko pe yee na. Pe pe yee kan jajara naa nanjara ti yeri, na fyongoo kapyere cenle pyew ti piin na gbinri ti na.

20 Een fo, yoro wo na, anme ma pe Kirisi wi kala li naga ye na.

21 Poo senre yo, a yeri logo jate, a pe ye naga kaselege nga ki yen Zhezu wi ni ki ni, maga ta ye yen keretiyenye.

22 Ki kala na, ye daga mbe ye faa tangalomo pi yaga, po mba pila pye na ye jogo lee wi nari we. Ki pyelomo lee pi jogo kagala ke ma lere wi fanla maa joo.

23 Ki daga ye ye yinhele koro naa ye koto ro ti yaga ti kannga fonndo ye na.

²⁴ Ye jogo fɔnɔ wi lɛ, wo ɲa Yɛnɲɛ lɛ gbegele paa li yɛɛ yɛn, wo ɲa wi maa wi yɛɛ nari sinnɛ, ma pye kpoyi na yinrigi wa kaselege ki ni we.

²⁵ Ki kala na, ye yagbogowo pi yaga! *Ye ni fuun nunɔba nunɔba yaa kaselege yuun ye lewee yɛɛnɛ pe kan;*[†] katugu we yɛn wire nunɔba ti lara ta.

²⁶ Na yaga nawa ɲɔban, yaga ka kapege pye. Yaga si ka ti yɔnɔ ki sa kɔ ki ye nanɔbanwa pi ta ye ni.

²⁷ Yaga ka yesaga kpɛ kan Sotanla wi yeri.

²⁸ ɲa wila pye na yuun, wuu yuro ti yaga. Eɛn fɔ, wi bala wila tunɔgo piin wi keyɛn yi ni wila wi yɔn suro ti taa kaselege na, wi ya wila fyɔnwɔ fɛnnɛ pe sari.

²⁹ Sɛnpere kpɛ ka ka yiri wa ye yɔn, fɔ sɛnjɛndɛ, nda ti mbe ya sanmbala pe saga paa kee yɛɛ wa tagawa pi ni, mbe sagawa kan ti logofɛnnɛ pe yeri.

³⁰ Yaga ka ti Yɛnɲɛ li Yinɛkpoyi li yɛɛ san. Lo li yɛn tɛɛrɛ nda Yɛnɲɛ lɛ tɛɛrɛ ye na, ye go shɔgo pilige ki yɛɛ.

³¹ Ye nazorowo, naa kotɔnɔbanga, naa nanɔbanwa, naa kendige, naa tɛɛrɛ naa nambewe pi cɛnɛ pyew pi yaga ye yɛɛ sɔɔwɔ.

³² Yaa kajɛnɔgo piin ye yɛɛ kan, yaa ye yɛɛ yinriwɛ taa yaa ye yɛɛ kala yari, paa yɛɛ ɲa na Yɛnɲɛ lɛ ye kapere ti kala yaga ye na ma ye ta Kiriwi ni we.

5

[†] 4:25 4:25: Zaka 8.16

Yaa tanri wa yanwa pi ni

¹ Pa yè kaa pye piile mbele pe yen ma Yenñele li ndanla, ki kala na, yaa ki ñgbanga yaa piin paa li yen.

² Yaa ye yinwege ki piin ndanlawa ni, paa yege ñga na we yen ma Kirisi wi ndanla, a wùu yege kan *we kala na, ma pye paa yarikanga naa saraga yen, ñga ki nuwɔ pì tanla, a ki kala li Yenñele li ndanla.*†

³ Ye yen Yenñele li leele kpoyi, ki woro ma yala kɛɛnre lime, naa fyɔngɔ kapyere ti cenle pyew, naa yege mbatinwe ti mere mbaa yinri ye sɔgɔwɔ.

⁴ Ki woro ma yala yaa fɛɛɛmbandawa senre yuun, naa go fu senre konaa jiiɛ senre ni. Eɛn fɔ, sanni ye saa to yuun ma, yaa Yenñele li shari.

⁵ Yege jen ye filige ki na fun fɔ: Kɛɛnre lifɔ, naa fyɔngɔ kapyere pyefɔ, naa yege mbatinwe fɔ (katugu mbe pye yege mbatinwe fɔ ki yen paa sɛngɛ sunmɔ pa yen), wo wa se ka censaga ta wa Kirisi wo naa Yenñele li ni pe wunluwɔ pi ni.

⁶ Yaga ka ti lere wa mbe ye fanla mbe ye pungo senwara ta ni; katugu ko kala kɛ ti Yenñele li nanɓbanwa pi yaa to mbele pè je mbaa nuru li yeri pe na.

⁷ Ki kala na, yaga ka gbogolo pe ni yaraga ka na.

⁸ Faa yàa pye wa wɔwɔ pi ni, eɛn fɔ, koni, ye yen wa yanwa pi ni wa ye gbogolomɔ pi ni we Fɔ wi ni. Ki kala na, ye pye paa yanwa piile yen;

---

† 5:2 5.2: Eki 29.18; Levi 1.9

⁹ katugu yanwa pi maga kan kajenje, naa kasinje, konaa kaselege ki cenle pyew ki maa piin.

¹⁰ Yaa ki ngbanga yaa nga ki we Fɔ wi ndanla ki jenni yaa ki woo ki yee ni.

¹¹ Mbele pe maa tonli fu kapyere nda ti yen wowo woro ti piin, yaga ka gbogolo pe ni. Een fo, yege naga pe na fo kapyere nda paa piin ti woro ma yon.

¹² Ki leele, kagala njele pe maa piin wa larawa, ke yowo pi yen fere ni.

¹³ Na ki kagala ke ni fuun kaga yiri funwa na wagati na ni, ke korɔ wi ma jen ma filige fo jenge;

¹⁴ katugu nga fuun ka yiri funwa na, ko ma pye paa yanwa yen. Ko ki ti ki yo ma yo fo:

Yen, mboro na maa wonlo we;

yiri ma wo wa kuulo pe sogowo;

pa Kirisi wi yaa yanwa yirige ma kan.

¹⁵ Ye ye yee yigi jenge, ye ye tangalomo pi jen. Yaga kaa tanri paa tijinliwe fu fenne yen, een fo, yaa tanri paa tijinliwe fenne yen.

¹⁶ Yaga wagati jenne na fuun ta, ye tunngo jenge pye wi ni, katugu we yen na we yinwege ki piin ki piliye yan ni yeen, yi yen ma pe.

¹⁷ Ki kala na, yaga ka pye tijinliwe fu fenne, een fo, ye Yennele li nandanwa kala li jen.

¹⁸ Yaga kaa tinni sinme ni, ki ma lere kan wi maa kafaara piin. Een fo, ye ti Yinnekpoyi li ye yin.

¹⁹ Yaa para ye yee ni, yaa ki piin Yennele gbogoyuuro sewe wi yuuro ni, naa Yennele li sonmo yuuro ni konaa Yennele konɔ tangala

yuuro ni. Yaa yuuro shoo yaa Yenɲele li sonni ye kotogo ki ni fuun ni.

²⁰ Yaa we To Yenɲele li shari pilige pyew kala li ni fuun li kala na, we Fɔ Zhezu Kirisi wi meɣe ki na.

*Tagafenne nambala
naa pe jɛɛɛ kala*

²¹ Naa ye kaa na fyɛ Kirisi wi yeɣɛ, yaa ye yeɛ senre nuru.

²² Yoro jɛɛɛ wele, yaa ye penɛ pe senre ti nuru, paa yeɣɛ ɲga na ye yen na we Fɔ wi senre ti nuru we;

²³ katugu naɲa wi yen wi jo wi to, paa yeɣɛ ɲga na Kirisi wi yen Legilizi wi To we. Kirisi wo jate wi yen Legilizi ɲa wi yen wi wire ti Shofo.

²⁴ Yeɣɛ ɲga na Legilizi wi yen na Kirisi wi senre ti nuru, jɛɛɛ paa pe penɛ pe senre ti nuru ma fun kala li ni fuun ni.

²⁵ Yoro nambala wele, ye jɛɛɛ pe daga mbe ye ndanla paa yeɣɛ ɲga na Legilizi wi yen ma Kirisi wi ndanla, a wuu yeɛ kan ma ku wi kala na we.

²⁶ Kirisi wi ko pye ma, jango mbe Legilizi wi pye kpoyi tɔnmɔ† wologo konaa Yenɲele senre ti fanɲga na, wi pye Yenɲele li woo;

²⁷ katugu wila pye na jaa mbe Legilizi wi teɣɛ wa wi tiyɔnwɔ pi ni fuun pi ni wi yeɛ kan. Wi pye kpoyi, fyɔngɔ fu, naa jeregisaga fu, wiga ka yɔnfi yɔnfi, nakoma mbe pye ki yaara nda ti naga ti cenle la ni.

²⁸ Ki kala na, nambala wele, pe jɛɛɛ pe daga mbe pe ndanla paa yeɣɛ ɲga na pe wire ti yen

---

† 5:26 5.26: *Tɔnmɔ wologo ɲga senre ti yo laga ki laga ɲga ki ni, ki mbe ya pye batemu ɲa wi ma pye wo.*

ma pe ndanla we. Na fuun wi jɔ yen maa ndanla, wo yen maa yɛɛ ndanla.

²⁹ Lere wo wa fa wi yɛɛ wire ti panra fyew, ɛɛn fɔ, wi maa ti baro mari yingiwɛ jɛn, paa yɛɛɛ nɔga na Kirisi wi maa ki nunɔgba ki piin Legilizi wi kan we;

³⁰ katugu we yen wi wire ti lara ta.

³¹ Ki yen paa yɛɛɛ nɔga na Yɛnnɛɛ sɛnrɛ sɛwɛ wi yen naga yuun ma yo fɔ: «*Ko kɪ ti nanɔ wi yaa ka laga wi to naa wi nɔ pe na, mbe si mara wi jɔ wi na. Kona, pe shyɛn pe yaa pye wire nunɔgba.*»†

³² Ki wogo nɔga ki yen kaselege nɔga ki yen ma lara, ma pye kagbɔɔ, ma naga laga ki sɛnrɛ nda ti ni. Mi wo yeri, ki yen na para Kirisi wo naa Legilizi wo sɛnrɛ na.

³³ Yɛɛɛ o yɛɛɛ, ki daga nanɔ nunɔgba nunɔgba pyew, wi jɔ wuu ndanla, jɛɛ nunɔgba nunɔgba pyew wila wi pɔɔ wi gbogo.

6

Piile naa pe sevenne sɛnrɛ

¹ Yoro piile wele, yaa ye sevenne pe sɛnrɛ ti nuru, naa yɛ pye nunɔgba we Fɔ wi ni we, katugu ki wogo ki yen ma sin.

² «*Maa ma to naa ma nɔ pe gbogo*» ko ki yen nɔgasegele ke konɔbanna, na Yɛnnɛɛ li yɔn fɔɔ kɔn ma taga li na.

³ Ki yɔn fɔɔ li na fɔ: «*Jango ma pye fɛrɛwɛ na, ma yinwetɔnɔɔ ta laga tara ti na.*»†

† 5:31 5.31: Zhene 2.24 † 6:3 6.3: ɛki 20.12; Dete 5.16

⁴ Yoro teele wele, yaga kaa ye piile pe nawa pi nḡbanni. Eɛn fɔ, yaa pe gbegele, yaa pe koro yaa pe yeɛgi yaa yala we Fɔ wi korowo pi ni.

Kulolo naa pe tafenne senre

⁵ Yoro kulolo wele, ye tafenne mbele laga tara ti ni ye go na, yaa pe senre ti nuru fyere ni, yaa seri, yaa ki piin kotojenge ni ma mbe yo fɔ ye yen na tunngo piin Kirisi wo kan.

⁶ Yaga kaa ki piin pe yege na ma, na pe kaa ye wele, ye kala lo mbe ta li pe ndanla. Eɛn fɔ, yaa Yenḡele li nandanwa kala lo piin ye kotogo ki ni fuun ni, paa Kirisi wi tunmbyeele yen.

⁷ Yaa ye kulowo tunngo ki piin pe kan nandanwa ni, ndeɛ yaa tunngo piin we Fɔ wo kan, ye woro naga piin leele kan.

⁸ Yege jen ye yo fɔ lere nunḡba nunḡba pyew, wi yen kulo o, wi yen lesee o, wi yaa ka tonli ta we Fɔ wi yeri mbe yala kajenge nga wi yaa pye ko ni.

⁹ Yoro kulolo tafenne wele, yaa tanri ki tangalomɔ pi na ma fun ye kulolo pe ni. Ye kaa senḡbanra yuun pe na. Yege jen ye yo fɔ yoro naa ye kulolo pe ni, ye Tafɔ wi yen nunḡba, wi yen wa yenḡele na. Wila lere wo lere ni.

Tagafenne pe malingbɔnyaara re

¹⁰ Ko ki ni fuun punḡo na, yaa fanḡga nii ye yeɛ ni wa we gbogolomɔ pi ni we Fɔ wi ni, naa wi yawa gbɔɔ pi fanḡga na.

¹¹ Malingbɔnyaara nda Yenḡele li kan ye yeri, ye ti ni fuun ti le, janḡo ye ya ye yere jenge ye Sotanla wi tijinliwe pee pi sige.

12 Katugu we woro na wiin senwee piile poro ni, εεn fɔ, waa wiin yinne tipegele ηgele yawa yen ke ni wa naayeri lara ti na koro ni, naa ηgele ke yen teele, naa fannga fenne, naa ki wɔwɔ dunruya ηa wi go na cenfenne pe ni.

13 Ki kala na, ye Yenηele li malingbɔnyaara ti ni fuun ti le, janngo na pilipege kiga gbɔn, ye ya ye malaga ki gbɔn ye mbenfo wi ni. Na yaga ya pe ni fuun pe ni mbe kɔ, ye ya ye koro yeresaga.

14 Ki kala na, ye gbεgele ye yere: Ye kaselege ki le ki pye paa ye kurusijara yen, ηa ye pɔ wa ye senne. Ye kasinnye ki le yege le paa ye malaga gbɔnderege yen.

15 Balawa mba pe ma le na yeyinnye Sentanra ti yari, ye po le pi pye paa sawira yen ye tɔɔɔ ti na.

16 Ye tagawa pi le suyi paa tuguron sigeyaraga yen. Po pi yaa ye kan ye ya ye Tipee wi kason wangala ke figi.

17 Ye showɔ pi pye paa ye malaga gbɔnnjala yen. Ye Yenηele senre ti le, ti pye paa ye tokobi yen, ηa Yinnekpoyi li kan ye yeri we.

18 Yaa Yenηele li yenri sanga pyew Yinnekpoyi li fannga na, yaa yenri yenrewe gbɔɔ pi cenle pyew pi ni. Ye koro yenmbele, yaa yenri papaga ni. Yaa Yenηele li yenri li leele kpoyi pe ni fuun pe kan.

19 Yaa yenri na kan fun, janngo na mi kaa para sanga ηa ni, Yenηele li senjende kan na yeri, mbe kotogo ta mbaa ηgundo Sentanra ti yuun mbaa ti finligi.

20 Ki Sentanra to kala na mi yen pitunηɔ gbɔɔ, ali maga ta mi yen laga kaso yinɔ. Ki kala na,

yaa Yenḡeḡe li yenri mbe kotogo ta mbaa para, paa yeḡe ḡga na mi daga mbaa ki piin we.

Sharaga punḡo wogo

²¹ We sefo Tishiki ḡa wi we ndanla, wo ḡa wi yen we Fo wi tunmbyee ḡa wi yen tagawa ni, wo wi yaa sanla senre ti ni fuun ti yo mbe ye kan, ye ta yanla kala li jen.

²² Mùu tun wa ye yeri ki kala na lo meḡe ni, ye ta ye we kala li jen, konaa wi kotogo kan ye yeri.

²³ We To Yenḡeḡe lo naa we Fo Zhezu Kirisi wi ni, pe yeyinḡe, naa ndanlawa, naa tagawa kan sefenne pe ni fuun pe yeri!

²⁴ We Fo Zhezu Kirisi wi yen ma mbele fuun ndanla ndanlawa mbakoo ni, Yenḡeḡe sa yinme kan pe ni fuun pe yeri!

**Bibulu Jinmiire ni
Sénoufo, Djimini: Bibulu Jinmiire ni Bible**

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Djimini Senoufo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

a4863791-1c91-5f31-9a8f-034a18a2f8d8